ĢENERĀLADVOKĀTA M. POJAREŠA MADURU [*M. POIARES MADURO*] SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 16. februārī [1]

1. Vai gadījumā, kad pensijas saņēmējs saņem pensiju gan no dzīvesvietas valsts, gan no citas dalībvalsts, Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, versijā, ko groza un atjaunina ar Padomes 1983. gada 2. jūnija Regulu (EEK) Nr. 2001/83 [2], iestājas pret to, ka dzīvesvietas valsts slimības apdrošināšanas iemaksu apmēra, ko tā izmaksā kā pabalstu, aprēķina bāzē iekļauj arī citas dalībvalsts izmaksāto pensiju? Tāds būtībā ir šajā lietā uzdotais jautājums. Es ierosinu uz to atbildēt noliedzoši, tomēr šo atbildi papildinot ar nosacījumu.

I — Pamata lieta

2. Pensionāre Nikula [*Nikula*], kas dzīvo Kemi [*Kemi*] (Somija), 2000. gada laikā saņēma vecuma pensiju un papildu pensiju, ko izmaksāja dažādas Somijas un Zviedrijas iestādes. Aprēķinot uzliekamo nodokli par 2000. gadu, pensija, ko tā saņēma no Zviedrijas iestādēm, tika ietverta viņas ar nodokli apliekamajos ienākumos. Pamatojoties uz visiem šiem ar nodokli apliekamajiem ienākumiem, Somijas iestādes noteica Nikulas slimības apdrošināšanas iemaksu apmēru.

3. Nikula iesniedza sūdzību *Lapin verotuksen oikaisulautakunta* (Lapzemes Nodokļu revīzijas komisija), lūdzot atcelt to iemaksu daļu, kas ir aprēķināta, pamatojoties uz viņas

1 — Oriģinālvaloda — portugāļu.

2 — OV L 230, 6. lpp., kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1995. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 3096/95 (OV L 335, 10. lpp., turpmāk tekstā — "Regula").

ienākumiem no Zviedrijas. Tā kā Nikulas lūgumu noraidīja, viņa iesniedza apelāciju *hallinto-oikeus* (Administratīvā tiesa) (Somija). Šī tiesa tās prasību noraidīja, motivējot ar to, ka uz prasītāju attiecas Somijas likums par slimības apdrošināšanu. Šis likums noteic, ka apdrošinātai personai, kura dzīvo Somijā, ir jāveic slimības apdrošināšanas iemaksas, kas noteiktas, pamatojoties uz vietējā nodokļa aprēķina bāzi, saskaņā ar kuru tiek ņemti vērā ienākumi, kas gūti, saņemot kā Somijas iestāžu, tā ārvalsts iestāžu izmaksātās pensijas.

4. Šādu risinājumu prasītāja tagad apstrīd iesniedzējtiesā. Viņa atsaucas it īpaši uz procesu par valsts pienākumu neizpildi, kuru uzsāka Eiropas Kopienu Komisija pret Somijas Republiku, lai atzītu, ka Somijas Republika, ņemot vērā pensijas, kas izmaksātas nevis saskaņā ar Somijas, bet ar citas dalībvalsts tiesību aktiem, lai aprēķinātu slimības apdrošināšanas iemaksas, neizpildīja pienākumus, kas tai uzlikti saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 33. panta 1. punktu [3].

5. Atbilstoši šim noteikumam "institūcijai, kas ir atbildīga par pensijas maksāšanu un pieder pie dalībvalsts, kuras tiesību akti paredz atskaitījumus no pensijas attiecībā uz iemaksām slimības un maternitātes gadījumam, ir tiesības veikt šādus atskaitījumus no šīs institūcijas izmaksājamām pensijām, ko aprēķina saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, tādā apmērā, kādā pabalstu izmaksas saskaņā ar 27., 28., 28.a, 29., 31. un 32. pantu ir jāsedz minētās dalībvalsts institūcijai".

6. Iesniedzējtiesa šajā prāvā esošo problēmu apskata, ņemot vērā Eiropas Kopienu Tiesas interpretāciju lietā *Rundgren* [4]. Pirmkārt, tā atgādina, ka šajā spriedumā Tiesa atzina, ka "Regulas 33. panta 1. punkts tikai tajā paredzētajos gadījumos atļauj dalībvalsts atbildīgajai iestādei slimības pabalstu segšanai veikt atskaitījumus no tās izmaksājamās, proti, no tās faktiski pārskaitītās, pensijas" [5]. Bet, otrkārt, tā norāda, ka situācija lietā *Rundgren* atšķiras no Nikulas situācijas, jo Somijā dzīvojošais Rundgrēns [*Rundgren*] saņēma pensiju tikai no Zviedrijas, bet Nikula saņem pensiju no divām valstīm.

3 — Lieta C-105/05 Komisija/Somija (ar 2006. gada 22. novembra rīkojumu lieta ir izslēgta no reģistra). Jāatzīmē, ka šāda veida process tika uzsākts arī pret Nīderlandes Karalisti, galarezultātā vēršoties Tiesā (lieta C-66/05 Komisija/Nīderlande (ar 2006. gada 22. novembra rīkojumu lieta ir izslēgta no reģistra).

4 — 2001. gada 10. maija spriedums lietā C-389/99 (*Recueil*, I-3731. lpp.).

5 — Iepriekš minētā sprieduma lietā *Rundgren* 49. punkta pēdējais teikums.

7. Lemjot par situāciju, kāda iepriekš nav apskatīta, *Korkein hallinto-oikeus* nolēma uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai [..] Regulas [..] 33. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad pensijas saņēmējam saskaņā ar minētās Regulas 27. pantu ir tiesības saņemt slimības un grūtniecības un dzemdību pabalstus tikai no dzīvesvietas valsts iestādes un uz šīs iestādes rēķina, tāds slimības apdrošināšanas iemaksu lieluma noteikšanas veids, kad pensijas saņēmēja dzīvesvietas dalībvalstī iemaksu aprēķina bāzē tiek iekļauta gan no šīs valsts saņemtā pensija, gan no citas valsts saņemtā pensija — pie nosacījuma, ka veselības apdrošināšanas iemaksas nepārsniedz dzīvesvietas valstī saņemtās pensijas apmēru — ir pretrunā ar šo normu?"

II — Jautājuma analīze

8. Vispirms es atgādināšu normatīvo kontekstu, kādā ietilpst uzdotajā jautājumā minētais noteikums. Šajā kontekstā jāapskata šajā noteikumā minētā atsauce uz valsts tiesību aktos noteiktajiem iemaksu aprēķināšanas noteikumiem. Taču uz šādu atsauci attiecas arī iebildumi, kurus izteica prasītāja pamata lietā, Komisija, Portugāles un Spānijas valdības, kā arī ierobežojums, kas izriet no Kopienu tiesību principiem.

A — *Konteksts*

9. 33. pants atrodas III sadaļas I nodaļas, kas attiecas uz slimības un grūtniecības un dzemdību pabalstiem, iedaļā, kas veltīta pensijas saņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem. Šī iedaļa reglamentē pilnvaru sadalījumu starp dalībvalstīm attiecībā uz slimības un grūtniecības un dzemdību pabalstu izmaksāšanu pensijas saņēmējiem, kā arī iemaksu atskaitīšanu, lai dalībvalstis varētu segt minēto pabalstu izmaksas.

10. Šajā sakarā 5. iedaļā ir paredzēti trīs gadījumi atkarībā no diviem kritērijiem: izmaksājamās pensijas izcelsme un tiesību uz pabalstu dzīvesvietas dalībvalstī esamība. Regulas 27. pants nosaka normu, atbilstoši kurai pensijas saņēmējs, kam ir tiesības saņemt pensiju saskaņā ar vairāku dalībvalstu tiesību aktiem un tiesības saņemt pabalstus saskaņā ar viņa dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem, saņem šādus pabalstus no dzīvesvietas valsts iestādes un uz šīs iestādes rēķina "tā, it kā viņš būtu tāds pensionārs [..], kura pensija ir maksājama vienīgi saskaņā ar viņa dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem". Līdzīgā gadījumā, taču

kurā nepastāv tiesības uz pabalstiem dzīvesvietas valstī, 28. pants paredz tikai to, ka, ja tiesības uz pabalstiem pastāv saskaņā ar tādas dalībvalsts tiesību aktiem, kas ir kompetenta attiecībā uz pensijām, pensionārs saņem pabalstus natūrā no dzīvesvietas iestādes "tā, it kā attiecīgā persona būtu pensionārs [..] saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā viņš dzīvo", šo pabalstu izmaksu segšanu nosakot saskaņā ar 28. panta 2. punktā paredzētiem konkrētiem kritērijiem. Visbeidzot, 28.a pants, atkāpjoties no 28. panta, paredz īpašu normu. Gadījumā, kad pensijas saņēmējam ir tiesības uz pabalstu viņa dzīvesvietas dalībvalstī, kaut arī šī valsts viņam pensiju nemaksā, tad izmaksas par viņam nodrošinātajiem pabalstiem viņa dzīvesvietas dalībvalstī sedz attiecībā par pensijām atbildīgā dalībvalsts, ko nosaka saskaņā ar 28. panta 2. punktā paredzētajiem kritērijiem.

11. Šie šķietami sarežģītie noteikumi patiesībā balstās uz diviem vienkāršiem principiem. Pirmkārt, iespēju robežās nodrošināt, ka uz ieinteresētajām personām attiecas tikai vienas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēma, lai novērstu piemērojamo valsts tiesību aktu pārklāšanos un no tās izrietošos iespējamos sarežģījumus [6]. Otrkārt, iespēju robežās aprēķināt pabalstu nodrošināšanas izmaksas valstij, kurā ieinteresētā persona ir veikusi darbu, par ko tai ir tiesības saņemt pensiju. Turklāt šie ir Kopienas sistēmas, kas koordinē valstu sociālā nodrošinājuma sistēmas, vadošie principi, kas *mutatis mutandis* ir piemērojami attiecībā uz migrējošiem darba ņēmējiem saskaņā ar Regulas 13. panta pamata noteikumiem.

12. Regulas 33. pants nav atdalāms no šī tiesiskā konteksta un šiem principiem. Tas reglamentē jautājumu attiecībā uz iemaksu iekasēšanu, kuras tiek atskaitītas, lai segtu izmaksas, kas saistītas ar slimības un grūtniecības un dzemdību pabalstu nodrošināšanu pensijas saņēmējiem. Iemaksas no pensijas var atskaitīt tikai un vienīgi tā valsts, kas izmaksā pensiju un kas sedz šīs pensijas saņēmējam piešķirtā pabalsta izmaksas.

B — *Atsauce*

13. Šajā lietā Nikula saņem pensiju saskaņā ar divu dalībvalstu tiesību aktiem, turklāt viņas dzīvesvietas valsts tiesību akti paredz tiesības uz pabalstiem. Tādējādi viņa atrodas situācijā, kāda ir aprakstīta Regulas 27. pantā. Saskaņā ar šo noteikumu viņas dzīvesvietas valsts iestāde ir tā, kas ir kompetenta izmaksāt pabalstus un kurai ir jāsedz pabalstu izmaksas.

6 — Skat. it īpaši 1982. gada 23. septembra spriedumu lietā 276/81 *Kuijpers* (*Recueil*, 3027. lpp., 10. punkts).

14. Gadījumā, ja tiek piemērots 27. pants, no Regulas 33. panta 1. punkta izriet, ka dzīvesvietas dalībvalstij ir tiesības veikt iemaksu atskaitījumus no Nikulas pensijas. Līdz ar to nevienai citai dalībvalstij nav tiesības veikt šādus atskaitījumus.

15. Turklāt šis noteikums paredz, ka atskaitījumus aprēķina "saskaņā ar [dzīvesvietas valsts] tiesību aktiem" un tos veic no pensijas, ko izmaksā šī valsts.

16. Kāda ir šādas atsauces piemērojamība? Man šķiet, tā ir jāpiemēro saskaņā ar Tiesas nodibināto principu spriedumā lietā *Terhoeve* [7], atbilstoši kuram, "nepastāvot valsts tiesību aktu saskaņošanai Kopienas līmenī, katras attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos ir jānosaka vērā ņemamie ienākumi, lai aprēķinātu sociālā nodrošinājuma iemaksu apmēru". Vēl jo vairāk, tas tā ir gadījumā, ja Kopienas tiesiskajā regulējumā ir ietverta skaidra atsauce uz tās dalībvalsts tiesībām, kas ir norādīta kā kompetentā valsts attiecībā uz slimības apdrošināšanas iemaksu atskaitīšanu [8]. Šādos apstākļos ir jāpiekrīt, ka iemaksu aprēķināšanas noteikumus principā nosaka tikai un vienīgi šīs kompetentās valsts tiesību aktos. Kaut arī dalībvalstīm nav pienākuma [9] tiesību aktos noteikt slimības apdrošināšanas iemaksu apmēru, ņemot vērā ienākumus ne tikai no dzīvesvietas valsts, bet arī no citām dalībvalstīm, nekas tām nevar liegt to darīt. Šādu risinājumu atzina par pieņemamu ģenerāladvokāts Džeikobss [*Jacobs*] lietā *Movrin* [10] attiecībā uz līdzīgu praksi, ko piemēro Nīderlandē.

17. Tomēr pret šādu risinājumu iebilst vairāki strīda dalībnieki.

C — *Iebildums*

18. Pastāv tāds spriedums, kas, kā sākotnēji šķiet, nepārprotami iestājas pret šādu risinājumu. Spriedumā lietā *Rundgren* Tiesa atzina, "ka no Regulas Nr. 1408/71 33. panta 1. punkta pretēji Somijas valdības apgalvotajam izriet, ka minētā Regula nedod tiesības dalībvalstij, kuras teritorijā dzīvo pensijas saņēmējs, prasīt šim pensijas saņēmējam

7 — 1999. gada 26. janvāra spriedums lietā C-18/95 (*Recueil*, I-345. lpp., 51. punkts).

8 — Turpretim nav strīda par to, ka Kopienu tiesību normas nosacījumi, *kuros nav ietverta skaidra atsauce uz dalibvalstu tiesībām*, "parasti ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi visā Kopienā" (skat. it īpaši 2000. gada 19. septembra spriedumu lietā C-287/98 *Linster*, *Recueil*, I-6917. lpp., 43. punkts).

9 — Ir gadījumi, kad regula uzliek pienākumu valsts tiesību aktos paredzēt, ka sociālo iemaksu aprēķināšanā jāņem vērā arī citā dalībvalstī gūtie ienākumi (2005. gada 26. maija spriedums lietā C-249/04 *Allard*, Krājums, I-4535. lpp.).

10 — Ģenerāladvokāta Džeikobsa secinājumu šajā lietā 20. punkts (2000. gada 6. jūlija spriedums lietā C-73/99, *Recueil*, I-5625. lpp.). Precizēšu, ka Tiesai šajā spriedumā nebija jāspriež par šo jautājumu.

maksāt slimības apdrošināšanas iemaksas, kādas ir paredzētas šīs valsts tiesību aktos un aprēķinātas, pamatojoties uz tādiem ieinteresētās personas ienākumiem, kas ietver arī citas dalībvalsts izmaksāto pensiju" [11]. Tiesa piebilst, ka "33. panta 1. punkts tikai tajā paredzētajos gadījumos atļauj attiecīgās dalībvalsts atbildīgajai iestādei slimības pabalstu segšanai veikt atskaitījumus no tās izmaksājamās, proti, no tās faktiski pārskaitītās, pensijas".

19. Komisija uzskata, ka ar to Tiesa izklāsta vispārīgo nostāju, kas nepieļauj, ka ienākumos, pamatojoties uz kuriem, aprēķina slimības apdrošināšanas iemaksas, iekļauj arī citas dalībvalsts izmaksātās pensijas. Tāpat uzskata arī Spānijas un Portugāles valdības, kas iestājušās lietā Tiesā. Turpretī Somijas Republika, kurai pievienojas Nīderlandes un Norvēģijas valdības, apgalvo, ka šāds risinājums šajā lietā nav piemērojams. Turklāt Nīderlandes valdība, iebilstot Komisijai, norāda uz tekstu vienā no tās priekšlikumiem, ar ko groza 33. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru šīs iemaksas var atskaitīt no visām pensijas saņēmējam izmaksātajām pensijām [12].

20. Manuprāt, Komisijas, kā arī Spānijas un Portugāles izteiktais iebildums balstās uz kļūdainu pieņēmumu. Šajā spriedumā tika patiešām nospriests, ka "33. panta 1. punkts tikai tajā paredzētajos gadījumos atļauj attiecīgās dalībvalsts atbildīgajai iestādei slimības pabalstu segšanai citu starpā veikt atskaitījumus no tās izmaksājamās, proti, no tās faktiski pārskaitītās, pensijas". Bet ar to Tiesa vienīgi apstiprina, ka atskaitījumus no pensijas ir tiesīga veikt tā valsts, kura pensiju faktiski izmaksā. Valsts, kas piedāvā, *iespējamas* tiesības uz pensiju, bet *faktiski* to neizmaksā, kā to darīja Somija lietas *Rundgren* apstākļos, prasot veikt sociālās iemaksas, nevar atsaukties uz Regulas noteikumiem. Šajā gadījumā ieinteresētā persona atrodas situācijā, kāda ir aprakstīta Regulas 28.a pantā. Dzīvojot Somijā, Rundgrēns saņēma pensiju tikai no Zviedrijas Karalistes, kas šajā sakarā uzņēmās pienākumu izmaksāt

11 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Rundgren*, 49. punkts.

12 — Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Regulu Nr. 1408/71 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 1408/71 [COM(2003) 468, galīgā redakcija]. Tomēr Eiropas Savienības Padome un Eiropas Parlaments nolēma neiekļaut šo grozījumu 2004. gada 29. aprīļa Regulā (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp.), ar ko atcel Regulu Nr. 1408/71. Kaut arī Padome piekrita principam, saskaņā ar kuru "līdzsvars ir nepieciešams starp atskaitītajām iemaksām un izmaksāto pabalstu apjomu", tā uzskatīja, ka šis grozījums ir jāiekļauj nākamajā īstenošanas regulā [Kopējā nostāja (EK) Nr. 7/2005, ko Padome pieņēmusi 2004. gada 15. novembrī (OV 2005, C 38 E, 21. lpp., īpaši 34. lpp.)].

pabalstus. Līdz ar to princips, saskaņā ar kuru pienākums izmaksāt pabalstus natūrā ir jāuzņemas tikai tai valstij, kura faktiski izmaksā pensiju, pilnībā noliedz Somijas Republikas kā dzīvesvietas valsts kompetenci šajā sakarā [13].

21. Tādējādi šķiet, ka "Rundgrēna princips" ir par kompetentās dalībvalsts noteikšanu iemaksu jomā, nevis par šo iemaksu aprēķināšanas noteikumiem. Tāpēc tas nekādi nevar palīdzēt rast risinājumu šajā lietā. Uz apstākļiem šajā lietā attiecas nevis Regulas 28.a pants, bet gan 27. pants. Somija ir faktiski kompetenta izmaksāt pensiju. Tādējādi nav apstrīdēts, ka šī ir tā valsts, kurai saskaņā ar 33. panta 1. punktu ir tiesības faktiski veikt iemaksu atskaitīšanu.

22. Izņemot sprieduma lietā *Rundgren* 49. punktā minēto rindkopu no konteksta, kādā Tiesa to izteica, iebilduma iesniedzēji, manuprāt, ir pieļāvuši kļūdu interpretācijā. Viņi šo rindkopu interpretē tā, it kā kompetentās valsts izmaksātā pensija būtu vienīgā atskaitāmo iemaksu aprēķināšanas *bāze*. Taču spriedumā lietā *Rundgren* aprēķināšanas *noteikumi* nav apstrīdēti. Izmaksātā pensija tiek ņemta vērā tikai ar *nosacījumu*, ja tiek dotas tiesības veikt iemaksu atskaitīšanu. Tādējādi no tā, ka 33. panta 1. punkts ļauj veikt atskaitījumus *tikai* tās valsts iestādei, kura faktiski izmaksā pensiju, nevar secināt, ka šādu atskaitīšanu var veikt, pamatojoties *tikai un vienīgi* uz šīs iestādes izmaksājamo pensiju.

23. Šādu interpretāciju, manuprāt, apstiprina konteksts, kādā atrodas apskatāmais noteikums. Regulas III sadaļas I nodaļas noteikumi attiecībā uz dažādām pabalstu kategorijām galvenokārt ir paredzēti, lai noteiktu kompetento valsti attiecībā uz slimības un grūtniecības un dzemdību pabalstu izmaksu noteiktu kategoriju apdrošinātām personām, uz kuru situāciju neattiecas II sadaļas noteikumi. Šajā kontekstā 33. panta 1. punkta mērķis ir vienīgi noteikt valsti, kurai ir tiesības atskaitīt iemaksas no pensijām, nevis noteikt šo iemaksu aprēķināšanas noteikumus. Līdz ar to šai valstij ir jānosaka minētie noteikumi, ievērojot Kopienu tiesību principus.

24. Turklāt šādu interpretāciju neapšauba tas, ka Somijas tiesību aktos tiesības uz pabalstu nav atkarīgas no atskaitīto iemaksu apmēra. Spānijas un Portugāles valdība apgalvo, ka šajos apstākļos Somijas tiesību aktos saglabātais aprēķināšanas veids nozīmē, ka var pieprasīt paaugstinātas iemaksas, neparedzot papildu sociālo aizsardzību.

13 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Rundgren*, 47. punkts.

Taču šāda prasība būtu pretrunā EK līguma noteikumiem par personu brīvu pārvietošanos.

25. Šāds pamatošanas veids ir kļūdains. Tas balstās uz judikatūru attiecībā uz personām, kas strādā vairākās dalībvalstīs un uz kurām attiecas viņu dzīvesvietas valsts sociālā nodrošinājuma sistēma. Pretējs Līgumam ir nevis dzīvesvietas valsts, bet gan tādas valsts tiesiskais regulējums, kas šīm personām uzliek pienākumu veikt papildu iemaksas sociālā nodrošinājuma sistēmā, nepiedāvājot tām atbilstošu sociālo aizsardzību [14]. Tomēr Somijas tiesību akti nenostāda šādā situācijā tās apdrošinātās personas, kuras ir strādājušas vairākās dalībvalstīs. Pirmkārt, šīs lietas apstākļos Somijas tiesību aktu mērķis ir būt piemērojamiem kā dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, nepiemērojot citus tiesību aktus. Otrkārt, tajos paredzētā sistēma ir piemērojama attiecībā uz visām Somijas teritorijā dzīvojošām apdrošinātām personām. Tādējādi šie tiesību akti principā nenosaka pienākumu veikt papildu iemaksas personām, kas ir izmantojušas tiesības brīvi pārvietoties Kopienā.

26. Norma, kādu paredz Somijas tiesību akti un kas nosaka, ka pabalsti nav atkarīgi no iemaksu apmēra, ir valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas, kuras organizēšana saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir dalībvalstu kompetencē, organizatoriska norma [15]. Tiešas saistības neesamība starp iemaksu apmēru un izmaksāto pabalstu kvalitāti vai lielumu ir attiecīgās valsts ekonomiskās vai sociālās politikas izvēle, uz kuru neattiecas Kopienu tiesību normas. Šajā sakarā nozīme ir tikai tam, ka iemaksu atskaitīšana tiek veikta apmaiņā pret pabalstiem, kurus kompetentā valsts izmaksā ieinteresētajām personām.

27. No tā neapšaubāmi izriet, ka Somijas Republikas izvēlētais aprēķināšanas veids ieinteresētajai personai var izrādīties mazāk labvēlīgs nekā veids, ko ir izvēlējusies cita dalībvalsts, no kuras viņa saņem daļu no savas pensijas. Bet nevarētu uzskatīt, kā to apgalvo Spānijas valdība, ka pastāv acīmredzams darba ņēmēju brīvas pārvietošanās ierobežojums. Jāatgādina, ka Līgumā nav paredzēta dalībvalstu tiesību aktu saskaņošana sociālā nodrošinājuma jomā. Tajā ir paredzēta vienīgi sistēma šo tiesību aktu koordinēšanai, tai pat laikā ievērojot valstu tiesību aktu īpatnības [16]. Šādos apstākļos Kopienu tiesības apdrošinātajai personai nevar garantēt, ka pārcelšanās uz citu dalībvalsti neietekmēs sociālā nodrošinājuma jomu [17]. Ņemot vērā starp dalībvalstīm

14 — 1996. gada 15. februāra spriedums lietā C-53/95 *Kemmler* (*Recueil*, I-703. lpp.) un 2002. gada 19. marta spriedums apvienotajās lietās C-393/99 un C-394/99 *Hervein* u.c. (*Recueil*, I-2829. lpp.).

15 — Skat. it īpaši 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-157/99 *Smits* un *Peerbooms* (*Recueil*, I-5473. lpp., 44. punkts).

16 — Kā to atgādina Regulas Nr. 1408/71 ceturtais apsvērums.

17 — Pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Hervein* u.c., 50. un 51. punkts.

pastāvošās normu atšķirības šajā jautājumā, šāda pārcelšanās — atkarībā no gadījuma — saistībā ar sociālā nodrošinājuma iemaksām apdrošinātajai personai var būt vairāk vai mazāk izdevīga [18]. Tādējādi Kopienu tiesības ieinteresētajai personai negarantē vienādu attieksmi visās dalībvalstīs, kurās tā saņem pensiju un kuru teritorijā tā varētu dzīvot, it īpaši tādu attieksmi, kāda ir paredzēta šai personai labvēlīgākajos tiesību aktos.

28. Pretējas interpretācijas rezultātā labvēlīgākā attieksme tiktu nodrošināta tikai tām apdrošinātajām personām, kuras ir pārvietojušās Kopienā. Tomēr tāda nav ne Kopienu tiesībās paredzētās sistēmas valstu sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanai nozīme, ne mērķis. Ar šādu koordināciju "[..] ir jāgarantē [vienīgi tas], lai Kopienā no dažādo valstu tiesību aktu puses būtu vienlīdzīga attieksme pret dalībvalstīs dzīvojošajiem darba ņēmējiem un viņu apgādībā esošajām personām, un viņus kā apgādniekus zaudējušajiem" [19].

29. Turklāt nav skaidrs, kā Somijas tiesību aktu piemērošanas rezultātā var runāt par — kā to nosauc Portugāles valdība — "minimālu tiesību aktu saskaņošanu". Protams, Zviedrijas iestāžu izmaksātās pensijas tiek ņemtas vērā, aprēķinot atskaitāmāsiemaksas. Bet tās tiek ņemtas vērā kā ieinteresētās personas, kas dzīvoja un bija apdrošināta Somijā, gūtie ienākumi. Šādi noteikumi nekādā ziņā neietekmē Zviedrijas pensiju vai iemaksu sistēmu.

30. Nepastāvot saskaņošanai, dalībvalstis principā var brīvi noteikt iemaksu aprēķināšanas noteikumus apdrošinātajām personām, lai segtu pensijas saņēmējiem izmaksājamos slimības pabalstus. Tātad šī brīvība nav neierobežota.

D — *Robežas*

31. Ir skaidrs, ka, īstenojot savu kompetenci sociālā nodrošinājuma jomā, dalībvalstīm ir jāievēro Kopienu tiesības un it īpaši tie Regulas un Līguma noteikumi, kas attiecas uz personu pārvietošanās brīvību [20].

32. Turklāt šie ir papildinoši noteikumi. Spriedumā lietā *Noij* [21] tika pareizi nospriests, ka Regulas 33. pants iekļaujas pašas Regulas mērķī, proti, pēc iespējas sekmēt

18 — Pēc analoģijas skat. 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-403/03 *Schempp* (Krājums, I-6421. lpp., 45. punkts).

19 — Kā tas ir noteikts Regulas piektajā apsvērumā.

20 — Skat. it īpaši 2000. gada 23. novembra spriedumu lietā C-135/99 *Elsen* (*Recueil*, I-10409. lpp., 33. punkts).

21 — 1991. gada 21. februāra spriedums lietā C-140/88 (*Recueil*, I-387. lpp., 13. punkts).

darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā. Šajā spriedumā Tiesa atzina, ka "[..] 33. pantā izklāstītās normas paredz vispārīgāka principa piemērošanu, saskaņā ar kuru no pensionāra — tā kā viņa dzīvesvieta ir dalībvalsts teritorijā — nevar pieprasīt sociāli apdrošinātās personas obligāti veicamās iemaksas, lai segtu pabalstus, ko izmaksā citas dalībvalsts iestāde" [22]. Tas nozīmē, ka nedrīkst pieļaut, ka ieinteresētās personas iemaksas atskaita tāda dalībvalsts, kura nesedz šai personai izmaksāto pabalstu izmaksas. Šis spriedums apstiprina, ka ir jāpastāv saiknei starp pienākumu izmaksāt pabalstus un tiesībām atskaitīt iemaksas.

33. Tomēr ir taisnība, ka šī saikne var tikt pārrauta tādā gadījumā, kāds ir šajā lietā, kad pensijas saņēmējam bija pienākums veikt slimības apdrošināšanas iemaksas viņa darba gados citā valstī, kas nav dzīvesvietas valsts. Šķiet, ka Zviedrijas Karalistē pastāv tāda sistēma, saskaņā ar kuru iemaksas, kas ir paredzētas, lai pensijas saņēmējiem izmaksātu slimības pabalstus, tiek atskaitītas viņu darba gadu laikā. Šajā gadījumā Somijas Republika, īstenojot tai piešķirto kompetenci brīvi noteikt iemaksu aprēķināšanas noteikumus, rada *dubultas iemaksu veikšanas* risku. Patiešām var izveidoties situācija, ka pilsonim, kurš ir strādājis vairākās dalībvalstīs, pārceļot savu dzīvesvietu no dalībvalsts, kurā viņš jau ir veicis iemaksas, uz citu dalībvalsti, kurai ir tiesības atskaitīt iemaksas no visām šim pilsonim izmaksātajām pensijām, ir jāveic dubultas iemaksas, lai saņemtu vienus un tos pašus pabalstus.

34. It īpaši tā būtu gadījumā, kad valsts tiesību akti, neņemot vērā to pensijas saņēmēju īpašo stāvokli, kuri savu darba gadu laikā ir mainījuši dzīvesvietu, uzliek viņiem pienākumu veikt slimības apdrošināšanas iemaksas, šo iemaksu aprēķina bāzē iekļaujot arī tādas citas dalībvalsts izmaksāto pensiju, kura jau bija veikusi atskaitījumus šajā sakarā.

35. Līdzīgs iznākums, tos dalībvalstu pilsoņus, kuri ir strādājuši vairākās dalībvalstīs, nostādot neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar pilsoņiem, kuri visu laiku ir dzīvojuši attiecīgajā valstī, ir pretrunā arī Regulas 33. panta un Līguma noteikumiem attiecībā uz personu brīvu pārvietošanos.

36. Līdz ar to es uzskatu, ka Kopienu tiesības pabalstu jomā kompetento dalībvalstu iestādēm, kuras izvēlas aprēķināt atskaitāmās iemaksas, pamatojoties uz visiem pensijas saņēmēja ienākumiem, nosaka pienākumu, aprēķinot atskaitāmās iemaksas, ņemt vērā

22 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Noij*, 14. punkts.

iemaksas, kuras pensijas saņēmējs jau ir veicis citā dalībvalstī [23].

37. Šajā gadījumā apdrošinātajai personai ir pienākums dzīvesvietas dalībvalsts iestādei pierādīt, ka šīs iemaksas patiešām ir veiktas citā dalībvalstī.

38. Nav apstrīdams, ka pienākums ņemt vērā iemaksas, kas tika veiktas jau iepriekš saskaņā ar citas dalībvalsts īpašajiem noteikumiem, var radīt noteiktas praktiskas un administratīva rakstura grūtības dzīvesvietas dalībvalstij. Tomēr principā ir skaidrs, ka praktiski un administratīva rakstura apsvērumi nevar pamatot dalībvalsts atkāpi no Kopienu tiesībām [24]. Līdz ar to, kaut arī Regulas 33. pants principā respektē kompetento dalībvalstu neatkarību, nosakot iemaksu aprēķināšanas noteikumus, šajā gadījumā attiecīgajai dalībvalstij var prasīt, lai tā izveido taisnīgu sistēmu, kurā tiek ņemtas vērā jau citā dalībvalstī veiktās iemaksas. It īpaši ir jānodrošina, ka šī sistēma neierobežo to dalībvalstu pilsoņu atzītās tiesības, kuri ir izmantojuši savu brīvību pārvietoties Kopienā, padarot šādu iemaksu vērā ņemšanu par neiespējamu vai pārāk sarežģītu.

39. Visbeidzot, ir jānorāda Somijas Republikas noteiktais ierobežojums, uz kuru iesniedzējtiesa skaidri norādīja uzdotajā jautājumā. Somijas Republika uzskata, ka citā dalībvalstī saņemtās pensijas, aprēķinot no apdrošinātās personas atskaitāmās iemaksas, var ņemt vērā tikai tad, ja atskaitītās iemaksas nepārsniedz Somijas izmaksātās pensijas apmēru.

40. Manuprāt, minētais ierobežojums izriet no pašas Regulas formulējuma. Tās 33. pants paredz, ka atskaitījumus var veikt *no pensijām, kuras izmaksā* valsts, kas ir kompetenta izmaksāt pabalstus. Līdz ar to ir grūti piekrist tam, ka veiktie atskaitījumi varētu pārsniegt izmaksātās pensijas apmēru. Lai cik arī tā būtu pamatota, šāda interpretācija tomēr var radīt nelīdzsvarotību no tās valsts puses, kas ir kompetenta izmaksāt pabalstus. Var izrādīties, ka pēdējai saskaņā ar Regulu ir pienākums izmaksāt pabalstus natūrā tā, it kā ieinteresētā persona būtu tāds pensijas saņēmējs, kura pensija ir maksājama vienīgi saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem, nepastāvot iespējai atskaitīt iemaksas no visiem ieinteresētās personas ienākumiem gadījumā, kad šīs iemaksas atbilstoši atskaitāmo iemaksu aprēķināšanas veidam pārsniedz izmaksātās pensijas apmēru. Šāds pienākums noteiktos gadījumos var radīt nepamatotas priekšrocības tām apdrošinātajām personām, kas no kompetentās valsts saņem tikai minimālo pensijas summu [25].

23 — Pēc analoģijas skat. 2000. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-302/98 (*Recueil*, I-4585. lpp.).

24 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Terhoeve*, 45. punkts.

25 — Nīderlandes valdība savos rakstveida apsvērumos kā piemēru min situāciju, kurā Somijas izmaksātā pensija šajā lietā apskatītās sistēmas ietvaros veido tikai 5 % no ienākumiem, kas gūti, saņemot visas pensijas, turpretim 95 % šo ienākumu ir gūti citā dalībvalstī.

41. Šāda situācija, protams, ir nožēlojama. Tomēr tiktāl, ciktāl 33. panta formulējums šajā sakarā ir nepārprotams, tikai Kopienas likumdevējs var izlemt, vai šāda situācija ir jānovērš.

III — Secinājums

42. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es uzskatu, ka uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu ir jāatbild šādi:

33. panta 1. punkts Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, versijā, ko groza un atjaunina ar Padomes 1983. gada 2. jūnija Regulu (EEK) Nr. 2001/83, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1995. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 3096/95, nav pretrunā tam, ka dalībvalsts, kas saskaņā ar šīs Regulas 27. pantu ir kompetenta izmaksāt pabalstus, slimības apdrošināšanas iemaksu, kas tiek atskaitītas no pensijas, aprēķina bāzē iekļauj pensijas, kuras ir izmaksājusi cita dalībvalsts, ja veicot aprēķinus tā ņem vērā, ka pēdējā dalībvalsts jau var būt atskaitījusi iemaksas šajā sakarā.